

glas

slovenske kulturne akcije

Leto VI. - 17 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15.9.1959

KONTINUITETA SLOV. KNJIZEVNOSTI

Lahko bi to predavanje imenoval tudi "Poskus vključitve dela Slovenske kulturne akcije v slovensko literarno zgodovino". Gre mi namreč za to, da ob našem jubileju —ob petletnici dela— poskusim označiti namen in vrednost dela Slovenske kulturne akcije nekako tako, kakor bi ga bodoči literarni zgodovinar, ki bi kdaj, pišoč celotno slovensko literarno zgodovino, nameraval pisati poglavje o emigracijski literaturi po drugi svetovni vojni.

Gotovo je namreč, da predstavljamo nadaljevanje slovenske književnosti, kakor smo ga začeli že doma, samo na drugi strani sveta. Spremenili smo prostor delovanja, način in slog gresta z nami ali ga tu v mlajših že na novo dobivamo, starega prestvarjamo itd. ter tako sodelujemo pri razvoju celotne slovenske literature. Kakor koli že. Pozitivno ali negativno, uspešno ali neuspešno, z vrednotami vsakakor: delamo zgodovino in rad bi jo označil, kakšna je oziroma ni; koliko je v njej kontinuitete in kaj prinašamo novega v skupno celotnostno slovensko knjižno življenje, ki je pred zgodovino nedeljivo, čeprav ločeno po zemljepisnih okoliščinah.

Zato bi rad podal panoramo slovenskega knjižnega polja tik pred svetovno vojno, nekako od leta 1935. dalje, v katerem letu vidim neko prelomnico doma. Nato oris okupacijskih let in literaturo v teh kritičnih časih. Začetke emigracijske literature po kampih v prvih letih emigracije ter nastop Slovenske kulturne akcije in njeno delo ob istočasnem delovanju drugih založb. Vrednost tega in takega dela in perspektive za bodočnost!

Gotovo te sodbe niso in ne morejo biti dognane, zlasti primerjava našega dela z onim v domovini, ki bi nujno moralo priti v obdelavo, bo zelo pomankljiva. Toda nekaj obrisa je že mogoče podati. In samo to hoče to predavanje, o katerem bi želel, da bi debata dopolnila podobo, vrednotenje in bodočo pot našega dela.

Tine Debeljak

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni odsek

Deveti kulturni večer, petek 25. septembra 1959, v dvorani Slovenske hiše, Ramón Falcón 4158, ob 19.30.

Predaval bo
dr. Tine Debeljak

DELO SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE V OKVIRU
ZAMEJSKE KNJIZEVNOSTI

Po predavanju bo debata.

KNJIŽNI PROGRAM ZA V. LETNIK JE OBJAVLJEN
V "GLASU" ŠT. 16.

Peti letnik naše založbe je napovedan. ATLAS naj nam nakaže obseg naše zemlje, kako se je iz zgodovine reševala in ohranila v naše dni; zbirka EMIGRACIJSKIH NOVEL naj nam pokaže, kje smo v naši zamejski literaturi in kam kažejo smeri; izbor del naših umetnikov naj nam pokaže, kakšna je sila UMETNOSTI, kakor je izražena v skupini njenih priznanih predstavnikov v tujini; dva zvezka (štiri številke) revije MEDDOBJE bodo vez, ki veže našo generacijo s tisto v domovini in obenem kaže naše mesto v svetu, iz katerega živimo.

GLAS pa Vas prosi, da dokažete tudi Vi, da ste vključeni v to pot. Poleg navadne naročnine smo uvedli tudi JUBILEJNO NAROČNINO, ki naj bi izzvenela v izraz priznanja, ne za nas in ne za naše skromne uspehe, ki jih hočemo množiti, ampak za vero, ki nas vse preveva, vera v bodočnost rasti slovenske kulture. Vsaj narodi so danes ogroženi v svojih osnovah; tembolj velja to za nas! V domovini imajo kulturni sadovi posebno politično pobarvano vsebino. Delo v zamejstvu naj nakaže prave oblike in izdela resnično vsebino naše rasti.

Pet let je malo; nekaj več je tisto, kar moremo po petih letih pokazati. Pokažite tudi Vi, da vse to vrednotite in nas zato podprite s tem, da se naročite na peti letnik, ob jubileju pa sklenete plačati zanj JUBILEJNO NAROČNINO!

Deseti kulturni večer

9. oktobra ob 19.30 v dvorani Slovenske hiše, Ramón Falcón

V okviru Likovnega odseka bo predaval Milan Volovšek.

Glasbeni večer (10. kulturni večer) letošnje sezone bo v soboto, dne 10. oktobra ob devetih zvečer v dvorani Instituta za višjo versko

(Dalje na 4. str.)

TARIFA REDUCIDA

Concesión 6228

Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624770

Sedmi kulturni večer je bil v soboto 29. avgusta, posvečen stoletnici pesnitve francoskega pesnika Friderika Mistrala "Mireille". Pripravil ga je Literarni odsek, predaval pa je dr. *Tine Debeljak*. Za to priložnost je kulturni oddelek francoskega veleposlaništva posodil tri filme: Provence, Avignon in Lettres de mon moulin. V imenu odseka je večer vodil Ruda Jurčec, ki je tudi pojasnjeval vsebino filmov.

Predavatelj je zajel razlago "Mireille", vélikega epa francoske Provence zelo široko in uvodoma nakazal zgodovinski in kulturni pomen nastanka pesnitve, ko je južna Francija s svojo najlepšo pokrajino stopila v nov sijaj in sloves. Ep opeva ljubezen na vasi, po svoji poetični sili pa je nadaljevanje velikih epov, ki so nastali v sredozemskem svetu (v antiki Homer in Vergil). V Franciji je ep priboril enakopravnost provansalsčini in s svojim nastopom zajel ves romanski svet okoli Sredozemlja (sorodna gibanja v Italiji in v Španiji). Lamartine je delo proglasil za največjo pesnitev stoletja, iz njega pa so potem vzkllila mogočna gibanja, ki so posegla tudi na politično in vsečloveško udejstvovanje pri oblikovanju ne samo Francije, ampak vse Evrope.

Filmi pa so pokazali svet, v katerem je rasel lik pesnika Mistrala in njegova "Mireille".

Predavatelj je tudi prebral odlomke pesnitve, ki jih je sam prevedel.

Osmi kulturni večer je bil naslednjo soboto, 5. septembra, tudi v dvorani pri Bullrichu. Pripravil ga je Filozofski odsek, vodil pa dr. Vinko Brumen. Spored je obsegal predavanje univ. prof. dr. *Ignacija Lenčka* z naslovom "Nekaj iz etike atomske vojne".

Uvodoma je predavatelj prikazal sliko sveta, v katerem je rasla doba, ko so se začela prva odkritja na polju atomske energije. Nakazal je razvoj, ki je privedel do trenutka, ko je bila v avgustu 1945 odvržena prva atomska bomba na Hirošimo in se je začel —po mnenju nekaterih— novi vek, vek atomskega človeka.

Razpravljanje te dobe prinaša v sedanjo polno novih prijemov, ki pa imajo svoje osnove v vsem, kar je etika nudila svetu in s čimer je reševala pravila, na katerih naj bi sloneli temelji človeškega in mednarodnega sožitja. Podrobno je razčlenil položaj, ko more nastopiti vojno stanje in kakšni so zakoni, načela, ki morajo vojskovanje voditi. Že zadnja svetovna vojna je uvajala naziranja, ki so bila v hudem nasprotju z etičnimi pravili. Če bi se to nadaljevalo, bi ob izbruhu nove vojne, ki bi se najbrž hitro razvila v atomsko, to lahko pomenilo konec za ves svet in konce vsega, kar je živo na svetu. Atomska energija more pomeniti tudi napredek za človeštvo, svet pa more rešiti pred katastrofo le človek, ki se bo pravilno zavedal etičnih pravil in načel.

Številni poslušalci so z obilnim ploskanjem pokazali, kako sta jih snov in način podajanja zajela. Razvila se je debata, ki je pritegnila k sodelovanju mnogo navzočih in je razčistila precej vprašanj, med njimi tudi nekatera iz naše novejšje zgodovine.

Že v 16. številki "Glasa" smo objavili novice, ki smo jih prejeli iz Trsta o novih težavah Josipa Vidmarja v tem, ko brani slovensko književnost pred napadi, ki so bili nanj naslovljeni v raznih beograjskih listih. Afera se je razplamtela in Vidmar je moral v ljubljanskih "Naših razgledih" (št. v dne 28. junija 1959) pojasnjevati svoje nazore. Članek je izšel pod naslovom "Razgovor o razgovoru"; napisan je v obliki intervjuja in izzveni čisto tako, kakor da Vidmar odgovarja uradniku UDBe, ki ga zaslišuje. V uvodu vprašuje pisec Vidmarja, zakaj je objavil izjavo v beograjskem "Ninu" v fragmentarni obliki, ker ti problemi "fragmentarnega obravnavanja" ne prenesejo. Zato je "tovariš Vidmar ljubeznivo odgovoril na naslednja vprašanja", pravi časnikar, vendar je razvoj misli tak, da se sluti čudno razpoloženje, ki ga je Vidmar moral preživljati tiste trenutke. Intervju zelo sliči zapisniku zasliševanja na policiji.

Najprej je Vidmar moral razlagati, kaj je mislil s tem, ko je rekel, da bi "reprezentativnost Naše sodobnosti (vodilne slovenske revije) bila mnogo polnejša, če bi v njej sodelovali tudi katoliški pisci, kot je n. pr. Kocbek." Vidmar se je hitro zavaroval pred ostjo vprašanja in rekel, "da je prav in potrebno govoriti o literaturi samo s stališča literature, razen če literatura sama ne zahteva drugačne obravnave... naš čas rad v vsaki besedi išče politiko in o vsem razpravlja s stališča politike. Mislim, da je to ravno tako napačno, kakor je napačno pozabljati, da so v literaturi mogoče politične tendence. Pri Kocbeku deloma ali celo večji del tako. Vendar ni zmeraj in ne zmeraj v enaki meri. Njegova Tovarišija, ki obravnava tako nedavno politično zgodovino, je sicer tudi politična, večidel pa je spominska in izpvedna, tudi v nepolitičnem smislu. Njegova knjiga Strah in pogum, ki je po moji sodbi umetniško nedogano delo, hoče podati o naši državljanski vojni... neko sodbo sub specie aeternitatis, kar pa je človeško in politično napačno in kvarno. Njegov neobjavljeni drugi del, ki ima naslov Listina (najprej je rokopis Državna založba sprejela in odobrila za objavo, pozneje pa ga je vrnila avtorju brez navedbe razlogov. — Op. pisca.), vnaša neke njegove današnje politične sodbe in čustva v minule dogodke, zaradi česar podaja izkrivljeno in deformirano podobo tega poglavja naše politične polpreteklosti. Kot taka seveda ni mogla biti objavljena, zlasti ker so Kocbekovi politični nazori v nasprotju s stremljenjem in hotenjem naše vojne minulosti, pa tudi sedanjosti. Poldobne nazore razlagajo tudi nekateri drugi njegovi spisi, ki so bili objavljeni v zadnjih letih... Če sem predlagal, da bi Kocbek mogel ali moral sodelovati v Naši sodobnosti, je to pomenilo dvoje: najprej naj bi sodeloval s svojimi resničnimi umetninami, potem pa je v tem mnenju tudi želja, naj bi... opustil svoje pisateljsko politiziranje, ki ni v skladu z umetnostjo, pa tudi ne z duhom naše stvarnosti... nisem zagovarjal misel, da bi pogrešal v omenjeni reviji kakršnokoli krščansko miselnost, kakršno razvija Kocbek, ki mi je vrhu vsega še osebno nesprijemljiva in nezanimiva..." Na krščansko miselnost se nanaša takoj naslednje vprašanje in je Vidmar brž pojasnil: "... Moj odnos do krščanstva je tak kot do vsake mitologije. Tuje mi je... in se mi zdi v današnjem času naivno in primitivno... čudil sem se Tolstoju in Dostojevskemu, da sta se vračala k temu starodavnemu religioznemu sistemu... naš slovenski katolicizem je s svojim mračnjastvom, s svojim janzenizmom, ozkosrčnim mračnjastvom zagrešil toliko sramotnih dejanj pri nas..." O Kocbekovi knjigi Strah in pogum je nato moral Vidmar odgovarjati še enkrat, ker zasliševalca ni zadovoljevala oznaka, da "knjiga Strah in pogum ni dobra". Kajti nekoč se je "Vidmar izrazil celovitejše in polnejše..." Vidmar se je umaknil z besedami: "Razlika med bežno opazko in analitično kritiko je naravna in razumljiva... sicer sem pa svoje mnenje o knjigi dopolnil z gornjimi pojasnili..." Nato zagovarja Vidmar generacijsko načelo v literaturi, vendar se mora popravljati, ker okoli "Revije 57" "... ni bila zbrana resnično literarna generacija (revija je bila glasilo mladih in jo je partija ob koncu 1957 zatrla. — Op. pisca) ... politične miselnosti ljudi okoli revije se nisem dotaknil, ker je čisto politično vprašanje... in menim, da bi revijo bilo možno rešiti, če bi izmenjali uredniški zbor..." O Pasternaku je tudi bilo vprašanje: "... prebral sem Doktorja Živaga in je Pasternak gotovo pisec visoke osebne kulture in subtilnega duha... v celoti pa me je delo začaralo... zaradi nezadovoljivih kriterijev,

s katerimi obravnava problematiko ruske revolucije in državljanske vojne..."

Toliko iz razgovora!

Preseneča vprašanje, zakaj je Vidmar sploh načel debato o tem, da bi morali tudi katoliški pisatelji sodelovati v Naši sodobnosti, in zakaj zavrača misel na politiko, pri tem pa kaže s prstom na Kocbeka, da dela politiko, a ima zgrešene politične nazore... Še Pasternakova knjiga mu ni všeč zaradi pisateljeve analize ruske revolucije, ki je "krivoverska". Kaj je mislil Vidmar s tem, ko je govoril o "katoliških pisateljih" v Sloveniji? In kdo bi bili tisti, ki ne sodelujejo? Kocbek more objavljati ne samo doma, ampak od časa do časa tudi v Trstu; Anton Vodnik objavlja zbirke svojih pesmi pri Mohorjevi družbi v Celju; Stanko Cajnar je tudi mogel natisniti nekaj knjig pri Mohorjevi družbi. To bi bili katoliški pisatelji, ki so pogodu rečimu. Jože Javoršek piše pod psevdonimom, mnogo je že pisal v Našo sodobnost, še več pa stalno v maribonska Nova obzorja. Seveda žive v Sloveniji še drugi katoliški pisatelji, Vidmar dobro ve, da smejo pisati kvečjemu zase in da jim doma nihče ne sme priznati pisateljske veljave. Za Magajno in Jalna se Vidmar niti ne zmeni. V uvodu razgovora je Vidmar pohitel z zagovorom, ko je rekel, da mu je politika v literaturi tuja in da se v kritiki v njo ne spušča, kadar jo v literaturi kje zasledimo...

In vendar je v polpreteklosti ravno Vidmar svoje glavne poteze izpeljal v okviru politike. Saj mu to ni bilo zameriti (zlasti, če je bil poseg vanjo včasih koristen), ker je to bilo čisto v skladu s tradicionalnim naziranjem, da mora biti "poet, umetnik, kritik tudi narodni bard, vodnik naroda". Po Levstiku in po njegovem boju s starini se slovenska književnost ni mogla otresti te nesrečne dediščine! Vidmar je v slovenski liberalni tabor, ki je podpiral diktaturo v letih 1930-1935, zasekal zagozdo in povzročil razkol s svojo knjigo "Kulturni problem slovenstva", ki ni izzvala krize samo pri Ljubljanskem zvonu, ampak tudi v slovenskem liberalnem taboru... Ko se je pozneje razvilo bojevniško gibanje (glasilo Prelom), je bil Vidmar siva eminenca tega gibanja, sicer v ozadju. Do leta 1945 Vidmar ni bil član partije; postal je, ko je Tito 1948 prelomil s Kominformom in to bajne zato, "da dokaže, kako ceni Titovo dejanje in pogum". Kocbekova izolacija ga sedaj nenadoma razburja, ker da hodi svoja pota in ne mara sprevideti, da je politika sub specie aeternitatis zgrešena... Medtem pa Kocbek vsak dan v opoldanskih urah lepo mirno poseda s svojo družbo v kavarni "Petriček" v Ljubljani — in tuhta svojo "politiko" naprej... Nič hudega se mu ne zgodi in more vsak dan brez nerove čakati na prijatelje, ki prihajajo k njegovemu omizju. Oh, ta literarna omizja — takšna so, kot so vedno bila v Ljubljani... Le Vidmar se raburja, ker uganja Kocbek preveč politike s svojo literaturo, ki povrh vsega cika še v "aeternitas". Ali bi ne bilo bolje, da bi Kocbek pisal v Našo sodobnost in bi z Vidmarjem potem bila na isti liniji... tudi v politiki?

V Parizu je pri založbi Seghers izšla antologija jugoslovanske književnosti. Urednik Zoran Mišič iz Beograda je zbral in oskrbel prevod dvajset sodobnih slovenskih, hrvaških, srbskih in macedonskih književnikov. Izmed Slovencev so štirje: Prežihov Voranc, Juš Kozak, Andrej Hieng in Beno Zupančič. Naša sodobnost je v julijski številki 1959 objavila kritiko, ki jo je napisal B. Š. Poročilo je pisano precej ostro (kakor so radikalno napisana vsa poročila, ki branijo slovensko kulturo in jezik pred Beogradom!) in najprej zamerja to, da je urednik razporedil pisatelje kar po abecednem redu in tako bralec ne more ali pa le težko ugotovi, kdo med njimi je Slovenec. Literarna oznaka slovenskih pisateljev je podana malomarno in — kar je višek — so prevedli slovenska dela le v odlomkih. In poročevalec v Naši sodobnosti zaključuje z besedami: "Ni prvič, da moramo na straneh Naše sodobnosti ugovarjati Mišičevemu odnosu do slovenske literature! Vprašati se moramo, ali ne izvirajo Mišičeve opazke, ko gre za slovensko literaturo, iz njegove teorije o 'integraciji jugoslovanske književnosti', o integraciji jugoslovanske kulture" in o 'končnem jugoslovanskem integralu'? Ali ni potemtakem ta antologija jugoslovanske proze v svojem bistvu le izraz Mišičevega superiornega 'integrala'? Ne motimo se, če trdimo, da prav v tem integralnem grmu tičita oba skupaj, zajec in Mišič!"

(Dalje na 4. str.)

— Misel za izid *Zgodovinskega atlasa Slovenije*, delo prof. Romana Pavlovčiča, je sprožila skupina nekdanjih dijakov, ki so sklenili obhajati desetletnico mature na gimnaziji v Spitalu; delo naj bo kulturni spomenik nekdanji gimnaziji in njenim ustanoviteljem ter profesorjem. Obrnili so se na SKA, ki je prevzela priredbo in izdajo atlasa.

Slikar Milan Volovšek bo predaval o Picassu na kulturnem večeru v petek 9. oktobra ob 19.30 v dvorani Slovenske hiše, na Ramón Falcón 4158. Ta datum smo izbrali zato, ker je g. Volovšek v službi v Cordobi in more samo za omenjeni datum priti za nekaj dni med nas v Buenos Aires.

odmevi

Ameriška domovina je v svoji številki z dne 30. julija 1959 ponatisnila uvodnik iz "Glasa": Iz evropskega pisma (T. J., Italija).

Goriški tednik *Katoliški glas* je v številki z dne 6. avgusta 1959 objavil kritično poročilo o "Enchiridionu", ki je izšel kot izredno izdaje pri Slovenski kulturni akciji. Kritično poročilo podaja najprej pregled vsebine, nato pa navaja:

"Omenili smo seveda le grobe obris te zelo zanimive knjižice, ki je ne le versko-filozofska, temveč tudi kulturno-zgodovinska dragocenost. Ponosni smo lahko, da imamo v slovenskem prevodu po zaslugi odličnega patrologa Fr. Ks. Lukmana razlagò verskih resnic, ki jo je napisal genialni cerkveni učitelj Avguštin in nam približal nekatere globoke krščanske skrivnosti. Naš narod je dobil z Lukmanovim prevodom spričevalo svoje dozorelosti v Cerkvi. Izdajo knjige je podprlo darilo prevz. škofa dr. Gregorija Rožmana, ki je hotel s tem počastiti spomin svojega velikega prijatelja prof. dr. Fr. Ks. Lukmana."

"Naš tednik — *Kronika*", ki izhaja v Celovcu, objavlja v številki z dne 30. julija 1959 kritično poročilo o knjigi Neve Rudolf "Čisto malo ljubezni". Dr. M. T. pravi med drugim:

"Zbirka črtic radostno preseneča. Prva posebnost: piše jih mlada književnica prav odkrito, neposredno, tako, kakršne so na splošno primorske mladenke v svoji duši. Piše jih akademičarka, ki je na svoji poti z univerze v daljni svet v Avstraliji med tuje ljudi... ostala zvesta slovenski duši. Druga posebnost zbirke je, da se nam N. R. predstavlja kot svetsko dekle, toda vedno s slovenskim srcem. Tretja posebnost je izvrsten čut za psihologijo, zelo rahločutno dojemanje stvari in okolja, povezano s kaj lepim, poetičnim jezikom. In še nekaj: zdrav optimizem veje iz tega prvenca. Mladi pisateljici želimo, da bi še naprej bogatila naše slovstvo s svojim umetniškimi ustvaritvami."

doma in po svetu

Pesnik Matej Bor je izzval incident na Bledu. Napovedovalec je najavljal posamezne točke sporeda v dvorani blejskega kazina v srbohrvaščini, nemščini in slabi angleščini. Ko je glasno vprašal, zakaj ni napovedal tudi v slovenščini, mu je napovedovalec zadirčno odvrnil, da je šovinist. Bor je nato napisal daljši članek v ljubljanski dnevnik Delo in protestiral proti takšnemu zapostavljanju slovenščine. Navaža, da je takšno ravnanje škodljivo tudi zaradi tega, ker škodi politiki komunistične partije.

"Knjiga", mesečnik slovenskih založb je začel s št. 6/7 objavljati prilogo v francosčini "Le livre slovène". Uredništvo priloge pravi, da jo izdaja Društvo slovenskih književnikov, komisija za zveze z zunanjim svetom, francoske prevode pa oskrbuje Viktor Jesenik. V tej prvi izdaji prinaša "Le livre slovène" uvodni članek o Slo-

vencih in njihovi knjigi, ki ga je napisal F(ran) A(lbreht), nakar sledi članek o Otonu Župančiču (izpod peresa Božidarja Borke), nekaj odlomkov iz "Dume" v francoskem prevodu in kratka poročila o izidu slovenskih literarnih del v tujih jezikih. Kaže, da bo priloga izhajala redno vsak mesec. Ureja jo Kajetan Kovič.

UNESCO je objavila pregled tistih knjig, ki so doživele največ tujih prevodov. Na prvem mestu so Leninova dela, ki jih je sovjetska propaganda izdala v največ jezikih. Sledijo dela Julesa Verna, nakar je na prvem mestu Shakespeare, čigar dela so izšla v 120 jezikih; za njim je Tolstoj v 94 jezikih, Dostojevski v 82, Gorkij v 78, pisateljica policijskih romanov Agatha Christie v 76, Engels v 72, pisatelj francoskih polic. romanov Simenon in Anglež Sommerset Maughan v 67, A. Dumas, Balzac,

M. Twain, Ch. Dickens nad 60, K. Marx, Hemmingway, Jack London in Pearl Buck nad 50 in... (ali bo od slovenskih del res samo Jurčičev "Jurij Kozjak" moral "brez sape" pridrveti do št. 20 in še čez?)

Nemški pisatelj Josef Martin Bauer je napisal roman "Štorklja na straži". Listi pišejo, da popisuje življenje münchenskega kardinala Faulhaberja, ki da je leta 1923 preprečil, da že takrat ni uspel Hitlerjev državni udar. J.M. Bauerju očitajo samo to, da je v njegovem delu preveč vzporednosti z znanim romanom H. Mortona Robinsona "The Cardinal", knjiga, ki je bila pred desetimi leti "best-seller" v Združenih državah.

Prvi mednarodni filmski festival so priredili v Moskvi. Udeležilo se ga je 40 držav. Iz Jugoslavije so poslali film "Skozi vejevje nebo".

(Nadaljevanje s 3 str.)

Grm in zajec — v tem tiči ves problem! Saj sta oba — zajec in grm — tako lepo zakrinkana, da se res marsikdo nevoljno čudi, zakaj lovimo zajca, ki ga v grmu sploh ni. Saj se doma obnavlja makedonski jezik s književnostjo, (kakor da bi to delali zaradi Macedoncev in ne zaradi partije!), oni doma in mi pa pišemo o tem, da je slovenska kultura v nevarnosti, da gre za naš jezik... Igra je enostavna: literati naj se kar gredo jezavost in sveto navdušenje. Prav je, naj kar dirjajo, saj kam bi sicer s sapo, ki je imajo preveč... Odmev njihovega rohnenja ne bo šel čez obseg farnega zvona. Literati in umetniki so doma lepo, zelo lepo, kraljevsko plačani, bolj kot državni uradniki (pesnik ima nad 30.000 din redne mesečne plače, še več pa lahko zasluži pisatelj, če je priden in dobi v prevod še kako večje delo!). Vidmar je nekoč pisal o "belem" in "črnem kruhu"; sedaj ga ima, belega na vrh in vrh. Včasih pa mu le mora čudno postati pri sreč; rad bi pisal o politiki ali še bolj o jasnovidnosti umetnika v politiki (v literarnih prepirih z Zihlerom je mogel tega partijca kar pohoditi). Da bi našel izhod iz zagata, bi pogledal k sosedu in se pri njegovi politiki, ki je iz časovnosti ušla v senco aeternitatis, malo zamislil.

Tako iščejo zajca v grmu, včasih kar oboje, dokler se grm ne zažge in pride policaj, ki pove, da zajec ne sme streljati, kdor nima lovske pravice. Kaj takega se zgodi le bolj poredko; partija že ve, kako daleč sme svoje marljive gojence peljati na sprehod... Saj med ljudmi se za plačane literate le malokdo zmeni; odkar vsi vedo, kakšni so njihovi dohodki, in to po milosti in "ljubezni" partije, vsi vedo, v katerem grmu tiči zajec in kje ga ni!

Vendar ostaja še marsikaj zastrto v tem Vidmarjevem domotožju po "politiki". Ali ga mogoče včasih obiše bežen spomin, kako je bilo lepo, ko je pesnik ali umetnik mogel ugrizniti v kos črnega kruha... Če drugega ne, je vsaj bilo mogoče ugotoviti, ali so zobje še na svojem mestu in ali so dovolj ostrí, da bi še znali ugrizniti...

Nista v nevarnosti samo slovenska kultura in jezik; doma ja v umetniku vklejen človek, ki misli, da bo z zunanjimi političnimi kretnjami zlomil verige, ki ubijajo notranjo svobodo. Ko doma "branijo" jezik in kulturo, hlinijo svobodo, ker jo smejo srebat; le, kadar jim partija to dovoljuje.

(Nadaljevanje s 1. str.)

kulturo (Instituto de Cultura Religiosa Superior-, na cesti Rodríguez Peña 1054 (to je prva vzporedna z avenida Callao; dvorana je med cestama Charcas in Santa Fs 1700). Pianistični del koncerta bo izvedla gđ. Ančica Kralj. Na sporedu ima dela Debussyja, Albéniza, Granadosa, Rahmaninova in Ginastera. V vokalnem delu bodo nastopili: kvartet Finkovih (Galus, Geržinič in nova priredba narodnih), tercet sester Finkovih (Schumann, Paribeni, E. Adamič) in solist Božidar Fink (Schubert, Debussy, Geržinič). Natančnejša obvestila o prireditvi bo prinesel prihodnji "Glas".

Za praznik Kristusa Kralja bo Gledališki odsek v soboto 24. in v nedeljo 25. oktobra v gledališču Junín (Junín 1063) uprizoril svetovnoznani misterij Paul Claudela "Oznanjenje Marijino". Igrali bodo članice in člani Gledališkega odseka v režiji Nikolaja Jeločnika. Spremno glasbo za to predstavo je posebej komponiral A. Geržinič, medtem ko sceno pripravlja arh. Marijan Eiletz. Na predstavo že sedaj opozarjamo.

Popravi!

Datum v št. 16 letošnjega "Glas" se pravilno glasi: 31. 8. 1959.

"GLAS" je štirinajstdnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejía FCNDFS, Bs. Aires, Argentina. Ureja Ruda Jurčec. Tiska tiskarna "Federico Grote", Montes de Oca 320, Buenos Aires.